

Babarc ezer éves

1015-2015

A kis baranyai falu főterén, a községháza előtt áll az emlékkő, rajta csak a név és a két évszám. Mögötte kis gondozott park, fái közt, a forrás fölött magasodik Szent Flórián szobra, a domb tetején jó kétszáz éve kondulnak meg a katolikus templom harangjai. Lenn a völgyben ott a nehéz időket megélt református templom, merthogy a pécsváradi bencés apátság alapítólevelében is szereplő, ezer éve alapított falu magyarjai a XVI. században Kálvin hitére tértek át. A török időkben megfogyatkoztak, de egy utcányi lakója azért megmaradt Babarcnak. Lakóhelyüket ma is Magyar utcának hívják az öregek – németül is.

Háromszáz évvel ezelőtt ugyanis a birtokosok hívó szavára német telepésekkel népesült be a Borza-patak völgye: a messzi Hessen tartományból érkeztek nagy számban az új honfoglalók. Más nyelvet beszéltek, más volt a viseletük, konyhájuk, az őslakókéttől eltérő szokásokkal, de egyikek voltak az akaratban: megtelepedni az új hazában, felépíteni házaikat, megművelni szántóikat és a „batyujukban” hozott tapasztalattal, tudással, szorgalommal és elszántsággal gyarapítani e földet. A „Svábfalu”, Új sor (Schwäbisch Dorf, Neue Reihe) utcanevek túléltek az évszázadok viharait, egykori, Némethonba üzött lakói és az itthon maradtak is máig így nevezik őket.

Ezer év! Ezt méltó módon kell megünnepelni, 2015 teljen az évforduló jegyében! A települési és a német nemzetiségi önkormányzat felhívására egy emberként fogtak össze a falu lakói, és minden hónapban történt egy esemény. „Ezer lépés az óvodáért” (farsangi svábbal keretében), „Ezer csepp jó bor Babarcért” (borverseny), „Ezer lépés falunkért” (közös séta a Víz világnapján), „Ezer virág a virágzó Babarcért”, „Ezer perc sport”, „Ezer dallam” (Tavaszi koncert), „Ezer ima” (Szt. Orbán, a szőlők védőszentje napján). Kiemelkedett az események sorából a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata pályázatán nyert kisbusz ünnepélyes átadása és egy hitéleti esemény: a falu határában álló egykori kőkereszt helyrehozása, felállítása és újraszentelése, illetve környezetének rendezése. Mindez *Troszt* Ferenc gazdálkodó s családja támogatásával és számos önkéntes segítő munkájával valósult meg. Megtelt a könyvtár nagyterme is, amikor a nyugdíjas igazgató-tanár és helytörténész, *Hock* János tartott előadást a középkori Babarc életéről.

Ezek persze csak bevezetői voltak annak a nagy-szerű öt napnak, amivé a hagyományos Szent István-napi búcsút varázsolta a falu közössége. A Svábfalu (ma Petőfi utca) egy XVIII. század végéről

származó telepes házából – melyet a *Tóth-Schiebelhut* család vásárolt meg s újított fel korhú technológiával és nagy szeretettel őseink hagyománya iránt –, a Svábudvarból indult el a papírrózsákkal ékesített búcsúfa, a helyi fúvószenekar és vagy kétszáz ünneplő kíséretében. Köztük volt a mintegy félszáz vendég az „őshazából”, a hesseni *Willingshausen-Loshausen* testvértelepülésről. Egy vörös- és egy fehérboros palack is felkerült a fára, mely az ünnepségsorozat végéig jelképezte a falu közepén, a Szent István téren felállított hatalmas sátor előtt a „Kirmes” (búcsú) megőrzött hagyományát.

Augusztus 20-án, a templomalapító védőszent napján megmozdult az egész falu. A búcsú nagy-misére érkező hívőket a *Babarci Ifjúsági Fúvószenekar* (karnagya évtizedek óta *Ahmann* György) térzenével várta, majd az istentiszteleten is közreműködött. A mise után csak a templomdomb aljáig mentek a résztvevők, hogy – a meg-meginduló eső ellenére – ott legyenek a paplak udvarán elhelyezett emléktábla és sírkő avatásán. Babarc szülötte volt *babarci Schwartz* Ferenc, a magyar lélekgyógyászat és a váci, majd budai elmeorvosintézet megalapítója, vezetője. Ő és fia, az ugyancsak jeles pszichiáter, *Schwartz* Ottó munkásságát hirdeti ezentúl a tábla, a *Babarci Német Nemzetiségi Önkormányzat* ajándéka. Az emlékezés koszorúit *Kász* Józsefné elnök és helyettese, *Tóthné Schiebelhut* Lívia, *Pécsi* Sándor polgármester és helyettese, *Schnell* Rajmund, valamint az együttműködő Budapest XIII. kerületi Német Önkormányzat: *Katonáné Mayer* Katalin elnök, *Wolff* Jánosné elnökhelyettes (a falu szülötte) s *Tüttőné Rácz* Éva képviselő helyezte el. A megemlékezés a két világháború és a malenkij robot halottainak felújított emlékművénél folytatódott, ahol a község történetének fájdalmas eseményeit németül *dr. Wild* Katalin professzor, a Pécsi Egyetem Német Nemzetiségi Tanszékének volt vezetője (édesapja neve is ott az áldozatok közt), magyarul *Hock* János, a falu történetének elkötelezett kutatója idézte fel. A polgármesteri hivatal előtti Európa téren elhelyezett emlékkőnél *Pécsi* Sándor beszélt arról, milyen sokat jelent az összetartás, ami a falu magyar és német lakosait az évszázadok alatt – s különösen az elmúlt csaknem hetven évben – összekovácsolta. Mindaz, amit a szemmel láthatóan megszépült községért tettek és a jövőben is tenni fognak.

Emlékezetes volt a búcsúsátorban elfogyasztott ebéd. Ugyan kinek ne ízlett volna a fenséges húsvéves és a sülték („Praadl”) mellé kínált hazai káposztasaláta *Tóth* László és csapata kitűnő konyhájából? Ez után következett az ünnepi műsor, melyet

kizárólag a helyi kulturális egyesületek és a németországi vendégek együttműködésén alapult. Ahmann György vezényletével itt is fellépett a Babarci Ifjúsági Fúvószenekar, majd a *Magyar-Német Baráti Kör Német Ifjúsági Táncsoportja* (vezetőjük Wölfling Anett) és a *Szivárvány Kórus* következett, mely *Gayer-né Ferencz Mária* vezetésével ezúttal nem német népdalokat, hanem magyar egyházi népénekeket adott elő. Nagy sikert aratott *Tóth Vivien* és *Kresz Antal* kettőse is. Ők eredeti viseletben, Anti harmonikájával kíséretével adtak elő egy népdalcsoportot, Vivien dédnagyanyja, mindenki *László Rézi* nénije gyűjtéséből. A vendég polgármester, *Heinrich Vester* köszöntője után a *Loshausen-i Hagyományörző Táncsoport* különleges népi viseletben – a vendéglátó babarciak lelkes ünneplése mellett – adta elő fergeteges táncösszeállítását. A kétnyelvű műsorvezetés során több egykori babarcit is a színpadra kértek, mondja el gondolatait, mi fűzi őt ma is a falujához. *Segyik Éva* óvónő (a messzi Norvégiában él), *Englenderné Hock Ibolya*, a pécsi *Koch Valéria* Német Nemzetiségi Iskolaközpont igazgatója, *Ambach Mónika*, a Magyarországi Németek Kulturális és Információs Centrumának igazgatója és e sorok írójának vallomásai a hallgatóságban is sok emléket idéztek fel.

A műsorok szünetében négy (!) kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők. A német önkormányzat rendezte meg archív és mai felvételek összevetésével a Babarci viseletek című tárlatot, melynek lelkes, elkötelezett előkészítője volt *Benke (Troszt) Viktória*. A község házában láthatták *Boczor-Sipos Magdolna* amatőr festő képeit, szép falurészleteket és népi jeleneteket. A nemzetközi hírű *Kozma Simon* saját házában állította ki viaszképeit, a Nyugdíjasok Házában (Gossmann-Haus) pedig ifjú tehetségek fotóit, képeit és zománc tárgyait mutatták be.

A következő három napra is jutott program elég. Egy nap volt a sporté és a népi játékoké. Az elmaradhatatlan focimeccs is sokakat vonzott. Babarc

vezetője, a babarci származású *Schmidt Zoltán*, viharos ünneplésben részesült.

Nem volt más hátra, mint este a búcsúfa „kitáncolása”, a két borosflaskát a tövében eltemették, hogy egy év múlva majd együtt ihassanak belőlük az ünnep rendezői.

Am ezzel nem ért véget az emlékév! A szeptember végi szüreti fesztiválon 1000 pohár bor folyt le a torkokon, hogy a babarci bor továbbra is őrizze jó hírnevét. Adventkor újra felállították a gyönyörű betlehemet és a karácsonyi éjféli mise után a német önkormányzat vendégei lesznek a falu lakói: jó néhány pohár forralt bor és „1000 apró ajándék” várja majd a vendégeket...

Wolfart-Stang Mária

